

Filosofie a aktivita

Alain Parquet uvádí v jednom svém výkladu (10. 2. 2010) citát, který převzal – jak říká – z Guntera, který je připisován Hegelovi, který však původně prý pochází z Aristotela. Nemám teď možnost si cokoli z toho ověřit; Parquet se obešel bez přesných citací. Přesto jde o myšlenku velmi zajímavou, a také důležitou:

„Philosopher, c'est laisser agir en soi la chose.“ Základně důležité je ovšem vědět, že „la chose“ zde neznamena „věc“, jak ji běžně chápeme, a to především už proto, že běžně chápeme věc jako něco „mrtvého“, jak objekt, předmět, kterému bychom nikdy nebyli ochotni připisovat nějakou aktivitu. Někdy ovšem užívám, i slova „věc“ ještě v jiném významu, tak zejména, když se třeba tážeme, co je pro filosofa jeho skutečnou věcí. (Patočka jednou psal o spisovateli a „jeho věci“.) Ptejme se tedy: co je pro filosofa tou první a základní (i poslední) „věcí“, kterou by měl „nechat“, aby konala, činila „to své“? Je to akceptovatelné, takto otázku postavit? Myslím, že tam je základní chyba, nejspíš nějak z pozadí ovlivněná Heideggerem a je důrazem na jakési „sein lassen“, „nechat být“, tedy nezasahovat. Co když ona zvláštní „věc“, kterou filosof má „nechat, aby konala“, „koná“ tak, že někoho někam s něčím posílá, že někoho něčím pověřuje, že na někom vyžaduje pomoc, asistenci a spolupráci? A co když ten „někdo“ je právě filosof? Co když filosof má onu „věc“, která je „jeho věcí“, nechat něco „konat“, vykonávat, uskutečňovat právě on sám, co když ona „věc“ chce angažovat právě tohoto filosofa a zapojit ho, zapřáhnout ho do toho, co má být vykonáváno? Co když onou „věcí“ není žádná „věc“ v běžném smyslu, ale sama „Pravda“? Můžeme pak trvat na tom, že filosof ve vztahu k Pravdě (majuskule tu má upozornit na to, že nejde o žádný pravdivý výrok ani pravdivé tvrzení, dokonce ani o žádnou pravdivou teorii, nýbrž o to, co je předpokladem a podmínkou, ba přímo základem pravosti a pravdivosti každého výroku, tvrzení i teorie, ba i každého pravého činu a všeho pravého konání) může Pravdu „nechat konat“ jen tak, že ji nechá vládnout nad sebou, nad svým myšlením i konáním. Právě proto tam je to „en soi“; ale i to je třeba upřesnit a vymezit tím, že dopdáme ještě také „par soi“. Pravda nechce vládnout jen ve filosofovi, v jeho myšlení a v jeho životě, ale chce vládnout a platit a být uplatňována všude, v celém jeho život, v celé jeho společnosti, v celém světě vůbec.

(Písek, 100412-1.)